

**Conversio Magni Avgvstini, Postea Hypponensis Antistitis
Maximi**

Werner, Ignaz

Lincii, M DC XCII.

Pars II. Veritas Divina ut odiu[m] Mundi & peccatorum in Neo-ad se
converso Augustini Genio augcat; exhibet illi omnium dolorum, & totius
Passionis causam esse hujus mundi illecebras, & peccata.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70025](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70025)

PARS II.

Veritas Divina ut odiū Mundi & peccatorum in Neo- ad se converso Augustini Genio augeat; exhibet illi omnium dolorum, & totius Passionis causam esse hujus mundi illecebras, & peccata.

SENTENTIA.

Ego, ego sum tui plaga doloris, tuæ culpa occisionis, tuæ mortis meritum, tuæ vindictæ flagitium, tuæ passionis livor, tui cruciatus labor; peccavit iniquus, & punitur justus, deliquit reus, & vapulat innocens, quo Nate Dei, quo tua descendit humilitas, quo tua flagravit charitas! Meditation. c. 7.

§. I.

DOLOR PRIMUS.

Proponit Christum sanguinem sudantem pro peccatis nostris.

E 4

Gethe-

G Ethsemani colles! confines collibus hortil
 Arva cruentato nobilitata Deo,
 Quis novus effusas dat nimbus sanguinis undas?
 Frondea quæis undis irrigat arva cruor?
 Ore fluunt rosei patefacto flumine rivi.
 Et manus, & vertex sanguine membra madet
 Impete purpureo despumat sanguinis ostrum
 Horreo, dum floræ figo per arva gradum.
 Illinc, quâ pingues tolluntur in æthera olivæ,
 Exhibet & vernus grata theatra decor.
 Vix oculis credo ipse meis, an fallit imago
 Lumina! num verè sanguine terra madet!
 Currite perque sinus, per & ora, genasq; quere læta
 Volvere præcipiti lachryma missa vado.
 Te video, sed quis Tyrio te murice tinxit:
 Lacteq; candidior, candidiorque nive!
 Quis rubor afflavit niveæ cervicis honorem!
 Et tulit è tenero tempore lactis opes!
 Ecce coronatâ flammis formosior æthrâ,
 Pulchrior & nitidis sidere, phæbe rotis:
 Illa Dei soboles, æternaque Patris imago,
 Quàm scelus humanum traxit ab axe Pòli.
 Cui Phœbus radios argentum Delia cessit,
 Atque jubar stellæ; murice labra rubent.
 At nunc cessit ebur, frontis cecidère pyropi,
 Atque aurora suum sustulit ore decus.

Nec

Nec species, nec forma tui est, quis Xeuixis acerbo
 Muricis abscondit candida membra color!
 Labra coloravit quis tantus sanguinis ardor;
 Omnis ut à patulo vulnere vena fluat?
 Qualis ubi Gangis revoluto littore Titan
 Aureus Eôo punicat igne polus;
 Ambiguanque diem præfert prænuntius imber
 Stat rubor, & largas æthere mittit aquas:
 Sic, tua sanguineis dum stillant corpora rivis
 Purpurat è venis omnia membra cruor.
 Purpuree ô quis Christe color? quis Sirius ignis
 Afflavit? flammæ Cypridis orbis habet:
 Idaliasque puer tædas ardoribus auxit;
 Hæc tibi flamma dedit membra rigare tua.
 Sanguineo nimbo, scelerum quo tolleret æstus
 Nostros, & Cyprium sopiat unda rogam.
 Rore fluunt nubes: benè nunc sperate coloni;
 Credite sulcato femina lorga solo.
 Qui riget, imber adest, attrato corpore Memnon
 Gaudeat, & vultûs firmata nigra lavet.
 Quotquot & infames traxistis pectora labe,
 Virgineæ mentis balnea Christus habet.
 Nunc roseû reparate decus, vos pulchrior auro,
 Candidior niveâ fronte columba lavat.
 Irrigat effuso florentia prata colore,
 Ut nostro scelerum corpore forma fluat.

E s

Et

Et sudat, trepidatque tibi, tibi primus Olympum
 Invocat, atque subit fata cruenta tibi.

Christus sudans sanguinem ad peccatorem.

Non mireris homo stillantes corpore rivos,
 Decurrens pretium gutta salutis habet.
 Ut sic mundatus sudato sanguinis imbre
 Sanguine Divino coelicus esset homo.

§. II.

DOLOR SECUNDUS.

Proponit Christum inter vincula pro
 peccatis nostris.

Ferrea conditio non noxia brachia stringis
 Heu mihi, quos gemitus flebilis arbor alit
 Heu paradyfiacæ miserabilis umbra voluptæ!
 Heu mihi! quas clades tristior umbra parat
 Sidera credetis! libertas vendita pomo est!
 Heu mihi! quàm rigido culpa luenda jugo!
 Sæva manû! quæ prima manû contingere ram
 Ausa fuit, vetitâ carpere fronde necem.
 Vix benè nata perit, primo pax occidit ortu,
 Et rapuit pueros Parca cruenta jocos.

Ah utinam primo Pomona ruiſſet ab auctro!
 Aut fuerit morſu, vipera, roſa tuo.
 Ah utinam clinguis reſiſſet ab arbore ſerpens!
 Ah utinam nulli vox tua nota foret!
 Flebilis autumnus! quæ te ſera bruma diremit!
 Quàm celeres hyemes vix bene natus habes.
 Sic cadit in gemitus primo data ſole voluptas,
 Et pereunt venis gaudia nata ſuis.
 Sed magis ô nullus tetigiſſet poma lacertus:
 Qualia non cautus damna lacertus alit.
 Ah deplorandæ fatalia brachia frondes,
 Heu mihi! quot ramis vincula nata tuis!

Chriſtus ad peccatorem.

Ah dolor immitis! pondus ferale catenæ!
 Quas nimum duræ ſtringitis ære manus!
 Quid facies hoſti, qui compede nectis amantem!
 An facit ad plauſus dura catena tuos!
 Ah nimis atrocis crudelia pondera ferri!
 Demite ab immerito texta cruenta ſinu.
 Quid meruit Pietas! niſi quod ſapienter amavit:
 Hæc referat flammæ præmia digna ſuæ?
 Crudeles Solymæ! ſi virtus ære liganda eſt!
 Quæ veſtrum rediment ære parata ſcelus?
 Dura licet fuerint, primis aſſuevimus annis,
 Vix genitus manibus vincula ferre meis.

Con.

Conscia Bethlemij testor præsepia tecti,
 Et testor lecto stramina strata meo.
 Nexibus inferui, quo liber viveret orbis,
 Hospes Idumæus brachia parva puer.
 Non etenim invito rapiunt me vincula nodo
 Laturò leve fit, quod bene fertur onus.
 Non est hic primus, qui stringit brachia nexus:
 Sunt mea compedibus brachia nata tuis.
 Qui prior ausus erat geniti constringere palmas,
 Sub gelido Bethles fornice, strinxit amor.
 Ah nisi strinxissent puerilia fascia membra;
 Non foret excusso libera terra iugo,
 Vivet inextincto libertas reddita Phœbo,
 Cùm tulerit nexus dextera nostra tuos.

§. III.

DOLOR III.

Proponit Christum pro peccatoribus
 inter flagella.

Non decuere tamē rigidi tua brachia nexus:
 Debueras manibus stringere corda tuis;
 Aurea debueras jaculari tela Cupido:
 O quot delicias melleus arcus habet!
 Sed jubet immoti fortuna potentior astri,
 Obssequiosa manus pondera texta ferat.

Nec

Nec non morte lues alienæ crimina culpæ,
 Atque unum toto corpore vulnus eris.
 Hic benè discemus; quot sunt in amore dolores,
 Dum tanto sævit vulnere vulnus amor.
 Enimmane scelus! nudum, totisq; trementem
 Artibus adstringunt, injiciuntque flagra.
 Sanguine tinctæ nihil species! nil saucia flagris
 Corpora purpureo sanguine plena movent.
 Nil potuit toties, & per tot vulnera manans
 Sanguis eis aliquâ parte levare sitim:
 Castaq; membra tremens adstat nudatq; amictu;
 Plusq; pudor membra, ac flagra dolore ferit.
 Ah satis è poenæ! furor impie quando remittes!
 Amplior annè potest tot gradus esse malis!
 Sed furor! ô rabies! geminantur in ictibus ictus;
 Sanguine te pascit, supplicijsque furor.
 Membra cadunt, laceriq; artus corpusq; fatiscit,
 Deficiunt nervi, deficiuntque pedes.
 Sancta Dei facies madet undiq; sanguine plena,
 Candida nil nivei forma decoris habet.
 Nec membris species: unū sunt omnia vulnus.
 Saucia stant sævis ossa resecta flagris.
 Heu! qualem aspicio! mutati gratia vultûs
 Formosum, & niveæ frontis abivit ebur.
 Heu qualem aspicio! vix te jam noscere possem,
 Nec fuerit fronti cognita forma tuæ!

Hoc

Hoc primæ meruere manus, has primus in ira
Elicuit cædis nescia tela parens.

Quæ primus meruit, luit ipsâ morte secundus
Innocuasq; premet posthuma pœna manus

Christus ad Peccatorem.

Non equidẽ merui, nec mens rea criminis urge
Hæres supplicij, quod tulit alter, ero.

Promptus in extremum, feralia vulnera, lethum
Promptus in immeritæ funera mortis eo.

§. IV.

DOLOR IV.

Proponit Christum spineo ferto coronatum
tum pro Peccatoribus.

AH paradisiacæ malè amata superbia frondis
Dum placuit, rapuit proditor anguis apes,
Ah ferale nemus! feralia lustra voluptæ!

Quàm male ferales explicuere comas!
Nulla utinam vestris sub ramis flora stetit;
Nullaque divitias concinuisset avis.

Pulchro verè quidẽ viruit pulcherrimus hortus
Millenasque tulit verna volupta rosas.

Et stetit autumno formosus divite ramus
Crispavit teneras Æolus ore comas,

Sed nimis in damnum formosa superbia veris
 Heu mihi! quot sparsit fulmina verna charis!
 Unica frons malo, malè tractum perdidit orbem
 Unica frons titulos mille necesque tulit.
 Elysijs arbor si non crevisset in umbris,
 Viveret innubes terra beata dies.
 Una magis si non tam prodiga dèxtra fuisset,
 Non foret æterno fulmine strata salus.
 Dextera crudelis, breve ver, malè faustaq; Flora,
 O utinam nullo visa parente fores!
 In tribulos abière rosæ, mea Flora recessit,
 Et rapuit vernas turbo gelatus aquas!
 O tribuli! vos vepre caput vos sente capillos,
 Et niveum telo vos violatis ebur.
 Heu vepres! tristi vepres temerarius ictu
 Ferali Divum conficis ense caput.
 Prima rubos quæ Flora dedit, per tempora veris,
 Non florum mater, Flora noverca fuit.
 Non erat his vepriū cingendus veprib; Author;
 Non fuerat tantis spina parata comis.
 Cingite, sed fontes Palinuri cingite crines,
 Qui meruit dignus vulnera crinis habet.
 Horrida Flora vepres, & amaras squalida sentes
 Cur fers in rosèas facta tyranna comas!
 Scilicet è spolijs scelerum spina una remansit,
 Cùm raperet Tyriaslæna volupta rosas.

Quàm

Quàm malè floruerat noster diademate vertex
 Quàm malè disposuit Flora scelesti rofas ;
 Triste coronarum pondus! fors mæsta jocosum
 Vindice quanta rubo ver breve sternit hyems
 Qui placuère priùs compensant gaudia flores
 Durus, & in cladem provocat arma rubus
 Spina meæ testis rigidissima spina ruinæ,
 Cùm foderet vindex pectora læsa vepres.
 Has ego funereo plantavi semine spinas,
 Hic rubus à nostrâ crevit in orbe manû.
 Infelix nimiùm lachrymoso vere colonus,
 Floribus absumptis tela rubosque tuli.
 Hic superest de flore rubus, Charis ultima Floram
 Abstulit, & rigido terruit ense nemus.
 Hi scelerum fructus, hæc dona novissima veris
 Quàm parit hostiles ficta volupta dolos.
 Et nunc implicitis liberrima gaudia telis
 Stringit in insontem Chloris acuta rubos.
 Scilicet ut fieret damnato mollior ictus,
 Sustinet innocuo spicula crine Deus.
 In fontes tribuli non noxia spicula dumi.
 Vos tamen in vitam stringitis arma meam
 O tribuli! ô rigidi, spinarum examina, sentes
 Spicula temporibus spicula grata meis.
 Parcite spinosæ protendere cuspidis iram,
 Parcite, & in nocuas vertite tela manus.

Me, me, qui feci, testor, nihil ipse, nec ausus,
 Nec potuit, nimius sit nisi crimen amor.
 Tendo comas, & tendo Sinus, quid vulnera dis-
 Spina cruentato nobilitata Deo. (fers,
 Non timeo vestros gratissima dona furores,
 Vulneribus tantis tempora prompta gero.
 Vos ego, vos faciles in amantis vulnera dumos
 Invoco nectareo vulnera facta rubo!
 Ecce patet vertex spinarum fonte theatrum
 Totque fluat dumis, quot stetit ante comis.
 Non paveo spinas, nec quem, dat spina dolorem,
 Ni doleat, nomen perdit amoris, amor.
 Tot mihi sint fontes, quod erunt mihi vulnera,
 (lympha
 Non erit unda mihi, sed cruor unda mea est.
 Et Galatea novâ diffundam Doride vultus,
 Dum meus extremis luctibus Acis obit.
 Vulnera non ego vos, non dicam vulnera, plagas
 Non ego vos dicam, non facit illa dolor.
 Vulnera quot faciet, totidem facit illa fenestras,
 His dolor ex imo plangere corde queat.
 Vosego, si placeat, posthac non vulnera dicam,
 Vulnera quot totidem fecerit ora rubus.
 His fluat eloquium, dum plurima flumine vena
 Tempora per roseum sanguine curret iter.
 Et dolor orator facundo vepre perorat,
 Deque cruentatis verba diserta labris.

F

Au-

Auditor mihi Phoebus erit, tellusq; polusque,
 Et quæ nocturnis Cynthia surgit aquis,
 Audiat attonito stellarum regia vultu,
 Et referet plausus spina diserta novos.

Christus ad peccatorem.

Promptus & in tribulos, & acutæ verbera dextræ
 Floreat ut mundus spinea tela feram.
 Pungito spina caput, ne crimina pungat averna
 Et mea, dum redimam, tempora dumus arca

§. V.

DOLOR QUINTUS.

Proponit Christum totum cruentatum
 cum voce ECCE HOMO ad pecca-
 torem.

TEnè ego, nec movear, videam Rex sanctorum
 dolorum!

Corpore de toto membra cruenta tibi!
 Deque tuis oculis videam super ora cadentes
 Sanguineas lachrymas, contineamque meas
 Ecce homo, peccator! te quantum JESUS amavit
 Ut vivas, moritur: sanguine manat amor.

Ecc

Ecce homo, quā cœli gaudebant cernere formā.

Vulnere ab innumero forma nec umbra sui est.

Heu qualem aspicio! quantū es mutatus ab illo!

Aspicio, & superest vix levis umbra tui.

Non erat hæc nuper Thaboræi scena theatri,

Cū vestem imbuerent forma, decorq; nive.

Non erat hæc species, cū vivi opulentia solis

Fusā per herōæ frontis ovaret ebur.

Heu malè mutatæ funesta tragædia scenæ!

Heu quod dissimili terra decore nites!

Non roseis stat prima genis aurora, nec astro,

Gratia sidonio suavis in ore sedet.

Non radiat cervix crinisque plicabilis auro,

Condita funereâ sidera nocte latent.

Blanda supercilio clementi extinguitur Iris,

Quæque stetit niveis purpura mixta rosis.

Occidit oris honor, majestas regia vultus,

Forma verecundo picta rubore genas.

Lingua silet Verbi, silet alta potentia linguæ

Oris, & enecti fulmina fracta jacent.

Frontē obit horrificis textū intractabile dumis,

Sævit in Authoris spina cruenta caput.

Vulnere corpus hiat, lacerum sine viribus adstat

An dicam potiùs, corporis umbra tui. (get!

Ah satis est pœnæ! quod adhuc furor amplius ur-

Uterior nè potest his gradus esse malis!

Vulnera vos nihil hæc, nil vos lacerata flagellis
 Corpora ! nil spinis tempora læsa movent !
 Ah satis est pœnæ ! satis est junxisse dolorum !
 Innocuus patitur, crimina nostra luit.
 En ego peccavi, non me pudet ista fateri ;
 Ecce locum veniæ vulnere pandit amor.

Christus ad Peccatorem.

Ecce homo cruentatum
 In flagella JESUM datum !
 Ecce spinis subditum !
 Ecce homo corpus totum !
 A cruoris undis lotum !
 Ecce totum faucium !
 Ecce, homo, vim amoris !
 Cor contritum vi doloris
 Hoc repone præmium !

§. V

§. VI.

DOLOR SEXTUS.

Proponit Christum innocenter pro peccatoribus ad mortem damnatum, & ad Golgotheos clivos properantem cum cruce.

AH dolor indigno damnatur Judice virtus,
 Proscriptâq; gemit prodita lance Themis.
 Ah nullum reperit justissima causa patronum,
 Et pictas turpi Judice læsa cadit.
 Quàm meruit servus, persolvit Filius iram
 Serviliq; parat libera colla jugo.
 Nulla palæstinas tetigit clementia tures,
 Intorsit totas torva Megæra faces;
 Sic rea fit Pietas, quando furor arma ministrat,
 Heu mihi! quas lances triste tribunal habet!
 Jura scelus versat, fert inclementia leges,
 Hic reus es, quisquis visus es, esse nocens.
 Ah sequere! immanis quò te vocat aura dolorum,
 En patet in poenas Golgotha calva tuas.
 Golgothei tumuli referant ferale theatrum,
 Strataq; funeribus semita pandit iter.

F 3

Ah

Ah paradisiacæ malè culta colonia terræ!
 Delicijs perijt dextera lusa tuis!
 Primus Adam cecidit formoso perditus horto
 Alter Golgotheo pegmate mortis erit.
 Primus in Elysios audax procurrere ramos,
 Perdidit incautâ postera fata manu.
 Alter inornatus qua squallet funere vertex
 Perfidiam primi vindice morte luet.
 Primus amat flores, & amæni pignora veris,
 Sed magis autumnî flebile pignus amat.
 Alter amat tribulos, & acerbæ vulnera spinæ,
 Dumque vepres, primi vulnera sanat, amat
 Primus ab aligeræ proscriptus fulmine dextræ
 Exul in ignotæ pellitur arva plagæ.
 Alter ab ætherio sub amica silentia lunæ,
 Ut redimat lapsum, limine lapsus adest.
 Primus inhumanâ cœlestia lumina dextrâ
 Clauserat æterno non referanda die.
 Alter ut æratirecluderet ostia, cœli
 Fert humeris clavim, claviger ipse, crucis.
 Heu! quam dissimili volvuntur stamina fuso
 Ah! quàm dissimiles primus, & alter Adam
 Primus Adâ cecidit, ceciditq; secundus in horto
 Nec caruit fato casus uterque suo.
 Ut perimat, mortē præcerpsit ab arbore primus
 Materies mortis malus amæna fuit.

Heu

Heu! quantum nocuit pomona revulsa parenti.
O quantum crucifer profuit alter Adam.

Christus ad Peccatorem.

Hoc ego damnosum pensabo pondere malum;
Hoc pretio mortis nomina pendet amor.

§. VII.

DOLOR SEPTIMUS.

Proponit Christum in Cruce expiran-
tem pro Peccatoribus.

Ultima nobilium dilectaq; scena dolorum,
Quo meus extremo funere plangit amor.
Et genitus lachrymans, moriens dat sanguinis
undas.

Et niveo, & roseo perpluit imbre sinus.
Et redimit lachrymis, redimit quoque fonte
cruoris.

Profuit & fluctu sanguis, & unda suo.
Attamen extremis crux vitam suscipit ulnis,
Inter & amplexus mortua vita crucis.

Non tantum nocuit fatalis frondibus arbor,
Quâ malum infelix triste pependit onus:

Afflictis quantum lætissima profuit arbor,
 Et reperit medicum faucibus plaga suum.
 Quàm nocuit verno, dum cresceret arbor
 horto,
 Noxius ah! fructus dum raperetur, erat.
 Profuit exanimi, dum sistitur arbor in umbra,
 Funerique tenet pallida saxa jugi.
 Aurea crux propior morituri limes amoris,
 Te teneo, amplexu brachia junge meo.
 Non grave pondus ero, si fiam pondus amoris
 Quò mea colla premes, quã leve pondus erit
 Stringe manus, & stringe sinus: crux stringe vo-
 lentem,
 Crux desiderijs scena parata meis.
 Suave quiescentis suavissime lectule vitæ,
 In tua crux hæres brachia scriptus eo.
 Te ne thronum dicam! quem purpura sanguinis
 pingit
 Rex meus hoc dictat jura suprema throno.
 Te ne vocem thalamum! quem Chloris floribus
 coronat,
 Prælia post thalamo dulce quiescit amor.
 Te volucrum dicam Iusuri Numinis arcum,
 Hoc posita est arcu blanda sagitta Deus
 Exulibus missam te posthac dixero scalam,
 Hæc celer inscendit sidera clausa latro.

Mel

Mellifluam dicam te crux aptata sagittam,
 Vulnera si facias, vulnera grata facis.
 Te posthac dicam mihi centrum nobile cordis,
 Huc ferar, & nullâ lege ruentis agar.
 Nulla quies, nisi chara tuis crux figar in ulnis:
 Ni tua speratas præbeat ulna lares.

Christus ad Peccatorem.

O vos Benigna, Amore digna
 Salutis almæ tempora!
 Ah me tenete! me sustinete!
 Ut fida cordis viscera.
 Vos diligemus, quoad trahemus
 Vitæ fluentis spiritum:
 O crux! decora salutis hora!
 Hoc redde, ne sit irritum.

F 5

PARS